LIETUVOS ŽMOGAUS
TEISIŲ CENTRAS

Lietuvos žmogaus teisių centro veiklos ataskaita 2020

Įžanga

Lietuvos žmogaus teisių centras – nevyriausybinė žmogaus teisių organizacija, įkurta 1994 m. Veiklos pradžioje Centras aktyviai prisidėjo prie teisės aktų kaitos ir jų priartinimo prie tarptautinių standartų, teisininkų bendruomenės mokymų ir žmogaus teisių principų įtvirtinimo Lietuvoje, šiandien Centras savo veiklą koncentruoja į tris sritis: advokaciją, švietimą ir informavimą.

Lietuvos žmogaus teisių centras kartu su VšĮ „Nepatogus kinas“, organizuoja didžiausią Baltijos šalyse nekomercinį žmogaus teisių dokumentinių filmų festivalį „Nepatogus kinas“, valdo žmogaus teisių portalą Lietuvoje manoteises.lt, yra įkūręs „Nepatogaus kino klasės“ platformą, skirtą mokytojams ir edukatoriams. Centras aktyviai veikia advokacijos srityje, teikia siūlymus teisės aktams dėl smurto artimoje aplinkoje smurto lyties pagrindu, lygių galimybių reguliavimo, nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio, Baudžiamojo kodekso ir kitų teisės aktų.

Lietuvos žmogaus teisių centras priklauso tarptautinei organizacijai Europos tinklas prieš rasizmą (ENAR), taip pat yra Žmogaus teisių organizacijų koalicijos, Nevyriausybinių organizacijų koalicijos „Už vaiko teises“ ir Nacionalinės nevyriausybinių vystomojo bendradarbiavimo organizacijų platformos narė.

Lietuvos žmogaus teisių centro komanda

Lietuvos žmogaus teisių centras turi 16 narių. Tai visuomenininkai, teisininkai, universitetų dėstytojai ir kiti asmenys, profesionaliai besidomintys žmogaus teisėmis.

Taryba

Inga Abramavičiūtė, Tarybos pirmininkė, advokatė;
Prof. **Jonas Ruškus**, Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių komiteto narys-ekspertas, Vytauto Didžiojo universiteto profesorius;
Jolanta Samuolytė, teisininkė;
Romas Turonis, darbo santykių bei mediacijos specialistas, VšĮ „Švietimo ekspertų ir mediacijos agentūra“ vadovas;
Girvydas Duoblys, nevyriausybinių organizacijų ir ekspertų koalicijos „Galiu gyventi“ advokacijos vadovas, Pilietinių iniciatyvų centro vadovas.

Administracija

Birutė Sabatauskaitė, Lietuvos žmogaus teisių centro direktorė;
Gediminas Andriukaitis, „Nepatogaus kino“ direktorius;
Jūratė Juškaitė, Lietuvos žmogaus teisių centro komunikacijos vadovė, manoteises.lt redaktorė;
Agnė Pakšytė, projektų vadovė ir koordinatorė;
Gabija Savickaitė, „Nepatogaus kino“ koordinatorė (iki 2020 m. balandžio mėn.)
Judita Ragauskaitė, „Nepatogaus kino“ koordinatorė (nuo 2020 m. balandžio mėn.)
Indrė Maršantaitė, „Nepatogaus kino klasė“ koordinatorė (nuo 2020 m. vasario mėn.);
Alina Gvozdovič, finansininkė.

Su mumis daug dirbo:

Eglė Ausiejūtė, „Nepatogaus kino“ savanorių koordinatorė;
Dovilė Grigaliūnaitė, „Nepatogaus kino“ programos sudarytoja;
Daiva Gylytė, „Nepatogaus kino“ komunikacijos ir marketingo vadovė;
Rūta Ivaškevičiūtė, „Nepatogaus kino“ dizainerė;
Narius Kairys, „Nepatogaus kino“ programos sudarytojas;
Marius Leiburas, internetinių svetainių programuotojas;
Jonas Liugaila, „Nepatogaus kino“ dizaineris;
Julija Matulytė, „Nepatogaus kino“ vertimų koordinatorė;
Ignė Narbutaitė, „Nepatogaus kino“ video skyriaus vadovė;
Vladas Rožėnas, „Nepatogaus kino“ programos sudarytojas;
Anaida Simonian, dizainerė;

Praktikantai ir savanoriai

2020 m. Lietuvos žmogaus teisių centre savanoriavo arba praktiką atliko:

Paulina Drėgvaitė, Fatima Cuprik, Indrė Lapinskaitė, Sandra Matoškaitė, Goda Savickaitė, Karolina Tišikaitė, Augustė Ušinskytė.

Festivalyje „Nepatogus kinas 2020“ savanoriavo kelios dešimtys savanorių. Daugiau apie savanorystės ir pilietinio įsitraukimo skatinimą skiltyje „Žmogaus teisių dokumentinio kino festivalis „Nepatogus kinas 2020“.

LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ CENTRAS 2020 M. TRUMPAI:

17 266 „Nepatogaus kino“ žiūrovų;

1200 moksleivių „Nepatogaus kino klasė“ edukacijose;

322 000 unikalių žmogaus teisių portalo manoteises.lt rodinių;

16 diskusijų žmogaus teisių temomis;

175 Lietuvos žmogaus teisių centro paminėjimų žiniasklaidoje;

14-ASIS TARPTAUTINIS ŽMOGAUS TEISIŲ DOKUMENTINIŲ FILMŲ FESTIVALIS „NEPATOGUS KINAS“

Pasirengimas 14-ajam tarptautiniam žmogaus teisių dokumentinių filmų festivaliui „Nepatogus kinas“ vyko rimstančios pirmosios pandemijos bangos fone. Ruoštis įprasto formato renginiui 2020 m. rudenį, nesvarstant antrosios viruso bangos kilimo galimybės, planuoti fizinį festivalį su užsienio svečių atvykimais „Nepatogaus kino“ organizatoriams pasirodė nesaugu ir neatsakinga. Tad buvo pasirinktas kitas kelias – radikaliai pakeisti festivalio formatą ir, pasitelkiant inovacijas bei sukuriant naujas partnerystes, **maksimaliai užtikrinti jau esamų žiūrovų saugumą** bei **pabandyti išnaudoti pandemijos situaciją kaip unikalią galimybę naujų auditorijų paieškai**, padarant visą festivalio programą prieinamą visos Lietuvos žiūrovams, kad ir kur jie bebūtų.

Nuo 2020 m. kovo mėnesio **festivalis buvo transformuotas iš esmės** – atsisakyta beveik visų gyvų (fizinių) seansų, buvo sukurta „Nepatogaus kino“ virtuali kino salė, festivalis tarpo pirmuoju kino renginiu Lietuvoje, pristačiusiu **pilnavertišką virtualių kolektyvinių kino seansų programą** – viso festivalio metu, fiksuotomis valandomis kasdien vyko teminiai festivalio renginiai (diskusijos, webinarai, paskaitos) bei virtualūs seansai ir susitikimai su filmų kūrėjais („watchparty“). Nors didelė dalis festivalio teminių diskusijų buvo įrašytos iš anksto, jos buvo premjeruojamos festivalio socialinėse medijose bei LRT portale fiksuotais, iš anksto paskelbtais laikais pagal renginių tinklelį.

Žmogaus teisių kino festivalio turinys

Festivalyje surengta 11 teminių diskusijų, skirtų plačiajai visuomenei, daugelio jų įrašus galima rasti LRT mediatekoje arba festivalio „Youtube“ kanale. Festivalio šviečiamieji renginiai apėmė platų temų spektrą, kurį atspindi šie pavyzdžiai:

Virtuali diskusija „Neapykantos strategijos rinkimuose“

Lietuvoje politikai taip pat jau ne kartą išnaudojo mažumas ir visuomenės marginalizuotas grupes rinkimuose: vieni griovė Vilniaus „tabore“ gyvenusių žmonių namus, žiemą juos palikdami be gyvenamosios vietos, kiti stabdė „imigrantų antplūdį“, dar kiti homoseksualiems asmenims siūlo gyventi su kuo nori, „tik neliesti vaikų“.

Kokia riba tarp laisvės skleisti politines idėjas ir neapykantos sklaidos? Kiek populiarios ir paveikios neapykantos strategijos rinkimuose Lietuvoje? Ar gali neapykantos strategijos tapti ir Lietuvos valdančiųjų partijų rinkimų strategijų dalimi, kaip nutiko Lenkijoje ar Vengrijoje? Diskusijos dalyviai: Lauras Bielinis (politologas, Vytauto Didžiojo universiteto profesorius), Jūratė Juškaitė (Lietuvos žmogaus teisių centro komunikacijos vadovė), Aidas Puklevičius (publicistas). Moderatorius: Darius Matas, LRT radijo žurnalistas.

Diskusijos dalyviai, momentinių ekrano nuotraukų koliažas.

Virtuali diskusija „Klimato kaita: kaip gyvensime ateinančius 4 metus?”

Nors jau praėjo ketveri metai nuo Paryžiaus klimato susitarimo, Lietuvoje klimato kaitos problema labiau kelia klausimus, nei tampa prioritetu. Rinkimų laiku nematome, kad partijų politinėse agendose dominuotų klimato kaitos programos. Ne paslaptis, kad dabar vykdomų aplinkosauginių planų neužtenka. Kodėl taip yra? Diskusijos dalyviai: Karolina Gurjazkaitė, (Aplinkosaugos koalicijos ekspertė), Arūnas Bukantis (Vilniaus universiteto Hidrologijos ir klimatologijos katedros profesorius), Audronė Alijošiutė-Paulauskienė (Baltijos aplinkos forumo ekspertė), Gabija Gorobecaitė (FridaysForFuture Vilnius judėjimo aktyvistė), moderavo Rūta Kupetytė, LRT žurnalistė.

Virtuali diskusija „Pilietiniai pasipriešinimai: politinių sprendimų užribyje?”

Pastarųjų mėnesių įvykiai Baltarusijoje verčia atsigręžti ir į platesnį kontekstą – kaip atrodo kova tarp žmogaus ir politinio buldozerio kitur? Neteisybė ir žmogaus teisių pažeidinėjimas priverčia žmones rizikuoti savo gerove ar net gyvybe, eiti į gatves ir priešintis sistemai. Tačiau kas yra pilietinis pasipriešinimas? Kokią realią galią turi piliečių pasipriešinimai XXI a., kai tokią didelę įtaką daro socialinės medijos, internete skleidžiamos melagingos žinios ir kitos manipuliacijos? Diskusijos dalyviai: Ainė Ramonaitė (Vilniaus universiteto Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto profesorė),Ina Šilina (tinklalaidės CoMeta redaktorė, žurnalistė), Vuk Vukotic (VU filologijos fakulteto dėstytojas), Ewelina Mokrzecka (žurnalistė), moderatorė Roberta Tracevičiūtė, politinių aktualijų žurnalistė.

Virtuali diskusija „Senatvė Lietuvoje – nesibaigiantis karantinas?”

Pasaulį sudrebinusi pandemija privertė kiekvieną iš mūsų mažų mažiausiai permąstyti savo prioritetus, bet buvo ir tokių, kuriems teko vieniems praleisti ne vieną savaitę tarp tuščių buto sienų. Koronavirusas pasitrauks, tačiau kaip išgyventume, jei izoliacija ir finansinė įtampa taptų kasdienybe? Deja, Lietuvoje taip gyvena daugybė pensijinio amžiaus žmonių, o problemos, kurias paaštrino karantinas, egzistavo jau seniai. Ar vyresnių žmonių išskyrimas iš visuomenės per karantiną juos saugojo, ar atvirkščiai – diskriminavo?Diskusijos dalyviai: Asta Kaminskienė (Lietuvos Raudonojo Kryžiaus savanorė), Prof. dr. Sarmitė Mikulionienė (sociologė), Jurgita Dečiūnienė (Psichologė, dirbanti Krizių įveikimo centre, taip pat senelių namuose), Jurgita Labanauskienė (Lietuvos Raudonojo Kryžiaus programos “Šilti apsilankymai” vadovė). Pokalbį moderavo LRT radijo žurnalistas Darius Matas.

Festivalio „NEPATOGUS KINAS“ programa moksleiviams ar vaikus ugdantiems bei auginantiems žiūrovams

Tačiau taip pat buvo parengta ir speciali renginių programa skirta vaikus auginantiems ar juos ugdantiems žiūrovams – edukologų, ekspertų ir psichologų vedami vebinarai: tėvams skirti vebinarai „Kaip kalbėtis su vaikais ir paaugliais apie lytiškumą?“ bei „Kaip apsaugoti vaikus nuo seksualinio išnaudojimo internete?“, pedagogams skirtas virtualus seminaras „Kaip kalbėtis apie klimato kaitą ir kitas globalias temas ir skatinti moksleivių įsitraukimą?“

Festivalio atidarymu pasirinkta lietuviško filmo „Pavyzdingas elgesys“ (rež. N. Milerius, A. Mickevičius) premjera, surengta buvusio Lukiškių kalėjimo patalpose – erdvėje kur filmas ir buvo kurtas. Tokiu būdu buvo išreikšta pagarba šio ypatingai svarbaus filmo kūrėjams. Nors renginys vyko gyvai tik kviestinei publikai (dėl ribojimų galėjo dalyvauti tik 60 asmenų), tačiau tiek visa ceremonija, tiek ir pats filmas buvo tiesiogiai transliuojamas internetu. Tokiu būdu inovatyviame festivalio atidaryme sudalyvavo beveik 400 žiūrovų iš visos Lietuvos. Šį įkalinimo ir bausmės problematiką keliantį filmą taip pat festuvalyje lydėjo įvairūs renginiai, vienas jų – diskusija „Kalinių sugrąžinimas į visuomenę – iliuzija ar reali galimybė?“, kurioje dalyvavo Sigita Jacinevičienė-Baltaduonė, žurnalistė, nuteistųjų iki gyvos galvos lankymo grupės savanorė, Nerijus Milerius, filosofas, vienas iš filmo „Pavyzdingas elgesys“ režisierių, Irena Mickevičienė, kalinių resocializacijos savanorė bei Jolanda Marčiukonytė , VšĮ „Prirašytos rankos“ savanorė.

Festivalio atidarymo akimirka, lrt.lt nuotr.

Festivalyje taip pat atsispindėjo ir vystomojo bendradarbiavimo kontekste svarbiausios temos ir aktualijos: apie demokratijos krizę pasaulyje kalbėjo atskira festivalio filmų programa „Vienas balsas“, Rytų Partnerystės šalių problematiką pristatė būtent joms skirti filmai „Mėlyna, kaip apelsinas žemė“, „Po ta pačia saule“, „Tunelis“. Pirmasis nagrinėjo besitęsiančio karo Rytų Ukrainoje padarinius Ukrainos gyventojams, antrasis siekė atskleisti vieno aktualiausių – Kalnų Karabacho – konflikto priežastis. Su pastarojo filmo autoriumi kanadiečiu Fracois Jacob buvo surengti net du susitikimai su projekto dalyviais. Trečiasis filmas – „Tunelis – tai Sakartvelo režisierių Vano Arsenishvili, Nino Orjonikidze pasakojimas apie didžiųjų pasaulio valstybių geopolitinius žaidimus Kaukazo regione. Su šiais kūrėjais taip pat surengtas atskiras virtualus susitikimas.

Inovacijas teko įgyvendinti ir rengiant kino edukacijos veiklas, skirtas moksleiviams. Dėl ribojimų mokyklos nebegalėjo būti kviečiamos į įprastus seansus vaikams dienos metu. Be to, „Nepatogaus kino“ edukatoriai nebegalėjo patekti į mokyklas. Tad sudarėme sąlygas filmus mokiniams žiūrėti savo klasėse, o po peržiūrų klasės virtualiai bendravo su „Nepatogaus kino“ edukatoriais. Surengta daugiau kaip 70 tokių virtualių kino seansų net ir mažiausių Lietuvos miestelių mokyklose, tad į festivalio edukacines veiklas vaikams ir jaunimui įtraukta per 1200 moksleivių. Šiemet pasikeitus veiklos formatui pirmą kartą galėjome plėsti edukacinių veiklų prieinamumą

regionuose. Įprastai veiklas organizuodavome 5 vietose Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Panevėžyje, šiais metais jos įvyko 28-uose miestuose ir rajonuose (Klaipėdos, Vilniaus, Šiaulių, Kauno, Telšių, Biržų, Šilutės, Vilkaviškio, Druskininkų, Kėdainių, Gargždų, Prienų, Palangos, Ukmergės, Utenos, Elektrėnų, Šalčininkų, Jonavos, Kaišiadorių, Jurbarko, Plungės, Zarasų, Šilalės, Radviliškio, Alytaus, Anykščių, Marijampolės, Rokiškio) . Vaikams skirtoje programoje „Filmai, padedantys augti" programą sudarė 11 trumpametražių dokumentinių filmų. Visose programose buvo nagrinėjami įvairūs aspektai, ekologijos ir tvarumo temos, skirtingų tautybių pažinimas ir jų integracija, pabėgėlių problematika, kartu padedant vaikams geriau suprasti dokumentinio kino mediją (daugiau apie žmogaus teisių kino edukacijos veiklas vaikams ir jaunuoliams – žiūrėti skiltį „Nepatogaus kino klasė" – į pagalbą mokytojams ir edukatoriams").

„Nepatogus kinas" visada kultūros prieinamumą laikė prioritetiniu siekiu, tad nuo pat įkūrimo sudarė sąlygas net ir didžiausią atskirtį patiriantiems žiūrovams lankytis festivalyje už simbolinį mokestį. Tai buvo pritaikyta ir kuriant virtualaus festivalio koncepciją – siekiant užtikrinti festivalio prieinamumą kuo platesniam Lietuvos gyventojų ratui buvo **sukurta partnerystės su daugiau, kaip 150 Lietuvos bibliotekų, kuriose įrengtuose kompiuteriuose visus festivalio filmus ir visą festivalio turinį buvo galima žiūrėti nemokamai**. Tai suteikė projektui unikalią galimybę pasiekti auditoriją daugiau kaip 80 Lietuvos miestų, miestelių ir kaimo vietovių, ten, kur „Nepatogaus kino" programa niekad nepasiekdavo žiūrovų. Ši unikali festivalio partnerystė ne tik užtikrino festivalio prieinamumą, bet suteikė sklaidos ir auditorijos plėtros galimybes. Tad ją ketinama stiprinti ir ateinančiais metais.

Kiekybiniai rezultatai

Visi šie kryptingi strateginiai festivalio vadybos sprendimai, esant itin nepalankiai masiniams renginiams situacijai, leido festivaliui pasiekti rekordinius sklaidos ir lankomumo skaičius – festivalio svetainę www.nepatoguskinas.lt daugiau kaip **90 000** kartų aplankė **60 000** unikalių lankytojų (35% augimas, palyginus su ankstesniais metais) , festivalio socialinis tinklas „Facebook" paaugo iki **23 000** sekėjų, tuo tarpu bendras festivalio auditorijos pasiekiamumas socialinėje medijoje (angl. reach) buvo daugiau, kaip **1 157 400** publikacijų pamatymų (40% augimas palyginus su ankstesniais metais). Nors šių metų renginys mus privertė „Nepatogų kiną" išrasti iš naujo, galime pasidžiaugti įgyta patirtimi, pasiektais rezultatais ir pirmą kartą įgyvendintu festivalio ilgalaikiu tikslu – suteikti galimybę festivalio filmus ir renginius pamatyti visiems Lietuvos žiūrovams. Iš viso (tiek gyvai, tiek internetu, tiek mokyklose) festivalio filmus pasižiūrėjo ir tokiu būdu festivalyje sudalyvavo rekordinis – net **17 266** žiūrovų – skaičius (virtualioms peržiūroms taikomas 1,7 žiūrovo koeficientas).

Nepaisant galiojusių keliavimo ribojimų, tarptautinių partnerysčių ir inovacijų dėka festivaliui pavyko išlaikyti festivalio tarptautiškumą – virtualiai jame sudalyvavo **60 užsienio svečių ir kino industrijos profesionalų** iš viso pasaulio. 13 užsienio svečių dalyvavo festivalyje pristatydami savo filmus, dar 47 kino industrijos profesionalai dalyvavo „ESoDoc – European Social Documentary" mokymuose bei konferencijoje, kurie vyko paraleliai festivaliui (plačiau žr. Priedą Nr. 3). Į „ESoDoc" mokymų programą buvo įtraukti ir tam tikri festivalio kino seansai bei renginiai, tad visi mokymų dalyviai taip pat intensyviai įsitraukė ir į festivalį. „Nepatogaus kino" dėka į šiuos mokymus taip pat buvo įtraukti ir du kūrėjai iš Lietuvos, gavę teisę pilnai dalyvauti visose mokymų edukacinėse veiklose.

Pagrindinės festivalio veiklos vyko internete, jose dalyvavo žiūrovai iš visos Lietuvos. Tarp jų, daugiau nei 150 partnerių bibliotekų lankytojai iš įvairių šalies miestų ir miestelių. Atsižvelgiant į visus saugumo reikalavimus įvyko ir gyvi „Konkursinės programos" seansai Šiuolaikinio meno centre (ŠMC) Vilniuje. Festivalio metu šalia filmų peržiūrų surengti **daugiau, kaip 40 filmų pristatymus lydinčių renginių** (15 diskusijų, 16 susitikimų su filmų kūrybinės komandos atstovais, 5 virtualūs seminarai, tarptautiniai mokymai socialinės dokumentikos kūrėjams, „Jaunimo balso žiuri" konkursas, edukaciniai užsiėmimai ir pan.). Šiais metais projektas į veiklas pritraukė beveik 17 300 žiūrovus (virtualioms peržiūroms taikomas 1,7 žiūrovo koeficientas).

Festivalio organizavimo darbe savanoriškais pagrindais dalyvavo **23 jaunimo savanoriai iš 6 Lietuvos miestų**. Jie tapo ne tik festivalio ambasadoriais savo miestuose, bet ir internete - tiesiogiai bendraudami su festivalio žiūrovais "Nepatogaus kino" internetiniame puslapyje įdiegtame pokalbių lange. Virtualių pokalbių dėka virtualiame renginyje galėjome išlaikyti asmeninį ryšį su savo auditorija.

Festivalyje taip pat buvo tęsiama „Jaunimo balso" žiuri iniciatyva. Kvietimas atstovauti jaunimą buvo paskleistas tarp daugiau nei 66 jaunimo organizacijų visoje Lietuvoje. Iš daugiau, kai 30 paraiškų buvo atrinkti 5 jaunuoliai (4-ios merginos ir 1-as vaikinas). Taip pat festivalis suteikė prieigą prie filmų peržiūrų Jaunųjų žurnalistų tinklui, kurie parašė straipsnius ir filmų recenzijas, taip paskatindamas domėtis žmogaus teisėmis ir aktualiomis pasaulinėmis politinėmis temomis per jiems gerai pažįstamą ir vieną iš paveikiausių medijų - kiną.

Festivalio atidarymo akimirka, lrt.lt nuotr.

Informacijos sklaida visuomenei

2020 m. festivalio komunikacijai pasirinkti ne tik tradiciniai sklaidos kanalai, bet ir kūrybiška kampanijos integracija, viešinimo strategija socialiniuose tinkluose, užtikrino ryšio su jau turima auditorija išlaikymą ir leido pasiekti naujas tikslines grupes. Šiemet vienas iš pagrindinių tikslų buvo suteikti išskirtinį dėmesį naujų auditorijų pritraukimui regionuose bei didinti jų įsitraukimą į festivalio veiklas.

Siekiant išlaikyti ryšį su jau esama auditorija, buvo plėtojama partnerystė su įvairiomis žiniasklaidos priemonėmis. Pagrindinis informacinis partneriu tapo nacionalinis transliuotojas **LRT**, kuris užtikrino festivalio matomumą viso šalies mastu: kampanijos žinutė buvo pristatyta televizijos eteryje bei radijuje, diskusijų įrašai patalpinti mediatekoje, tekstai platinti naujienų portale. Į regionus orientuotos komunikacijos strategijos dėka festivalis buvo paminėtas 50 kartų ir regioninės žiniasklaidos publikacijose. Festivalio komunikacijos įgyvendinimo laikotarpiu (rugpjūčio-spalio mėnesiais) įvairiose žiniasklaidos priemonėse pasirodė **ne mažiau kaip 300 publikacijų** apie projektą ir jo veiklas (plačiau žr. ataskaitos PRIEDĄ Nr. 2 „Nepatogus kinas 2020“ žiniasklaidos monitoringas). Inicijuota daugybė interviu su festivalio organizatoriais, filmų kūrybinės grupės atstovais iš įvairiausių pasaulio šalių, aptarti kultūros prieinamumo aspektai, demokratijos pasaulyje mažėjimo koncepcija.

Festivalio „Nepatogus kinas“ įgyvendinimą 2020 metais finansavo:

Lietuvos kino centras 82600 EUR; Užsienio reikalų ministerijos Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programa - 30000 EUR; Kitų užsienio fondų, programų ir užsienio valstybių ambasadų ir kultūrinių institucijų lėšos - 10843 EUR; Partnerio VšĮ „Nepatogus kinas“ ir kitų rėmėjų įnašai - 10200 EUR (daugiau informacijos - detali Lietuvos žmogaus teisių centro finansinį ataskaita).

„NEPATOGAUS KINO KLASĖ“ – Į PAGALBĄ MOKYTOJAMS IR EDUKATORIAMS

„Nepatogaus kino klasė“ – platforma, skirta mokytojams bei edukatoriams. Joje pristatomi dokumentiniai filmai svarbiomis, tačiau ne visada patogiomis socialinėmis temomis. Edukacinėje platformoje užsiregistravusiems vartotojams suteikiama nemokama galimybė naudotis nuolat pildoma dokumentinių filmų ir specialiai jiems sukurtų metodinių priemonių baze. Naudojant kiną, kaip edukacinę priemonę, mokiniai skatinami mokytis, pažinti visuomenės įvairovę ir apmąstyti šiandienos iššūkius.

2020-aisiais metais „Nepatogaus kino klasės“ platformai įsigyti 7 filmai. Penkiems jų parengtos metodikos, padedančios mokytojams bei edukatoriams aptarti filmų temas. Filmai, specialieji subtitrai ir metodinės priemonės parengtos bendradarbiaujant su įvairių sričių specialistais bei edukatoriais. Per metus platformos vartotojų skaičius perkopė 2600 registruotų vartotojų skaičių (2019 m. pabaigoje tokių vartotojų buvo beveik 2100).

Ataskaitiniais metais „Nepatogaus kino klasės“ vartotojai ypatingai aktyviai naudojosi pateikta medžiaga, komandoje buvo ieškoma geriausių išeičių, kaip padėti mokytojams bei edukatoriams integruoti dokumentinio kino peržiūras bei perteikti metodines priemones vykdant nuotolinį ugdymą.

„Nepatogaus kino klasės“ atstovai apsilankė keletoje nuotolinių konferencijų švietimo darbuotojams, kuriose pristatė pristatė savo veiklą, papasakojo kaip naudojantis platformoje pateikta metodine medžiaga, kaip su vaikais bei jaunimu dirbti pasitelkiant dokumentinį kiną. „Nepatogaus kino“ festivalio metu edukatoriai parengė ir pravedė daugiau nei 70 nuotolinių filmų peržiūrų bei edukacijų visoje Lietuvoje. Edukacijose sudalyvavo apie 1200 vaikų ir jaunuolių. Be to, 2020 m. imta intensyviau bendradarbiauti ir su jaunimo centrais. Lietuvos kino centro finansuoto projekto „Kinas po pamokų rėmuose“ nuotolinėmis edukacijomis pasinaudojo šeši atviri jaunimo centrai, užmegztos partnerystės ateities veikloms.

Nuotolinės edukacijos akimirka.

2020 m. „Nepatogaus kino klasei“ yra be galo reikšmingi dar ir dėl to, jog lapkričio pradžioje pradėtas vykdyti didelę įtaką platformos plėtrai bei kokybės užtikrinimui projektas „Nepatogaus kino klasė: sisteminio pokyčio link“. Trisdešimt mėnesių truksiantį projektą finansuoja Aktyvių piliečių fondas. Pagrindinis projekto tikslas - kelti Lietuvos mokytojų kvalifikaciją, sukuriant tvarią ir plačiai prieinamą ugdymo ir mentorystės programą bei praktinius įrankius, padedančius mokytojams stiprinti moksleivių pilietines kompetencijas ir didinti jų įsitraukimą į pilietines veikla. Projekto metu, bendradarbiaudami su partneriu - Mokyklų tobulinimo centru - sieksime pasiremti jau egzistuojančiu internetinės platformos „Nepatogaus kino klasė“ įdirbiu ir paversti ją tvaria, visiems šalies pedagogams prieinama ir ŠMSM akredituota profesinio tobulinimo programa, kurią pirmieji projekto rėmuose išbandys 60 motyvuotų, iš visos Lietuvos regionų atrinktų pedagogų. Galiausiai, aktyvaus pilietiškumo skatinimo elementas, integruotas į ugdymo programą, padės mokytojams ir moksleiviams įvardinti socialines jų mokyklos, miestelio ar regiono problemas ir imtis jų spręsti, padedant profesionaliems mentoriams ir projekto savanoriams.

Projektas „Kinas po pamokų“

2020 m. pradžioje imtas vykdyti metų trukmės projektas „Kinas po pamokų“, kurį finansavo Lietuvos kino centras. Projektu buvo siekiama: 1. Bendradarbiauti su socialinio darbo jaunimui programomis, įtraukiant profesionalų dokumentinį kiną į socialinės rizikos vaikų ir jaunimo laisvalaikio užimtumo programas. 2. Didinti edukacinės platformos www. nepatogauskinoklase.lt meninio turinio aktualumą ir prieinamumą formalaus ir neformalaus švietimo ir ugdymo kontekste tarp įvairių socialinės rizikos vaikų ir jaunimo bendruomenių. 3. Stiprinti vaikų ir jaunimo iš socialinės rizikos grupių integraciją į visuomenės kultūrinį gyvenimą, skatinant

šios auditorijos audiovizualinį raštingumą, didinti jaunimo iniciatyvumą ir kūrybinį potencialą. 4. Užtikrinti platformos www.nepatogauskinoklase.lt tęstinumą ir išlaikyti ryšį su esamais registruotais vartotojais.

Projekto metu įsigyti trys profesionalių dokumentinių filmų VOD („Jovana For Future“, „Glamonės“(Foreplay) bei „Scheme birds“), kuriems parengti subtitrai lietuvių kalba bei metodikos lietuvių kalba. Filmui „Glamonės“ parengti ir lietuviški SKN titrai. Visi trys filmai papildė platformos Nepatogaus kino klasės turinį. Filmas „Jovanna For Future“ platformą papildė ir nauja tema - ekologija, jaunų žmonių aktyvizmu, o filmas „Glamonės“ - kokybiškai pateikiama ir ištransliuojama lytiškumo ugdymo tema. Projekto rėmuose įsigyti filmai buvo įtraukti ir į 2020 m. „Nepatogaus kino“ festivalio vaikų ir jaunimo programą „Filmai, padedantys augti“. Tai leido išbandyti sukurtas metodikas bei surengti edukacijas pagal jas devyniolikoje vietų (14 mokyklų ir 5 jaunimo centrai). Be to, kadangi edukacijos vyko nuotoliniu būdu, tai leido pritaikyti metodikas ir nuotoliniam darbui su jaunimu.

„Nepatogaus kino klasės“ veiklas 2020 m. finansavo:

Lietuvos kino centras - 6900 Eur. „Nepatogaus kino klasės“ filmai ir edukaciniai užsiėmimai festivalyje „Nepatogaus kinas“ buvo finansuojami iš festivalio biudžeto bei projekto „BRIDGE: vietos bendruomenių stiprinimas efektyviai kovai su smurtu lyties pagrindu artimoje aplinkoje“ .

PORTALAS MANOTEISES.LT - POPULIARUS INFORMACIJOS APIE ŽMOGAUS TEISES ŠALTINIS LIETUVIŲ KALBA

Žmogaus teisių portalas manoteises.lt – didžiausias ir svarbiausias informacijos apie žmogaus teises šaltinis lietuvių kalba. Portale publikuojami autoriniai žmogaus teisių ekspertų komentarai, naujienos ir pranešimai spaudai, kuriuos rengia žmogaus teisių srityje dirbančios organizacijos bei individualūs asmenys. 2020 m. manoteises.lt sulaukė 322 843 unikalių rodinių (2019 m. - 235 000 unikalūs rodiniai). Portale publikuoti 152 tekstai, paskelbtos dvi peticijos, kurios bendrai surinko per 12 000 parašų.

Portale publikuojama informacija daugiausia rengiama savanoriškais pagrindais, taip pat dalis tekstų parengti įgyvendinant įvairius Lietuvos žmogaus teisių centro projektus, spausdinami įvairių žmogaus teisių srityje dirbančių organizacijų tekstai bei pranešimai spaudai. Tekstai, parengti įgyvendinant projektus, žymimi teksto apačioje, nurodant projekto pavadinimą, jo vykdytojus ir finansavimo šaltinį.

Portalas atsinaujino

2020 m. pabaigoje buvo atnaujintas portalo manoteises.lt vizualinis įvaizdis: logotipas, portalo vizualinė raiška, menu punktai, atnaujintas peticijų įrankis bei portalo funkcionalumas. Už portalo vizualinės dalies sprendimus dėkojame viešųjų ryšių agentūrai „Berta&“, kuri savo paslaugas Centrui teikia pro bono.

Peticija „#NeMinistroReikalas“

2020 m. prasidėjus pirmajam karantinui ir žmogaus teisių organizacijoms pradėjus kelti abejones dėl nėštumo nutraukimo prieinamumo karantino laikotarpiu, tuometinis sveikatos apsaugos ministras Aurelijus Veryga taip atsakė į nuogąstavimus: „Gal tai būtų tinkamas momentas persvarstyti tokį apsisprendimą“.

Reaguodamas į tokius ministro teiginius, ribojančius moterų reprodukcines teises, Lietuvos žmogaus teisių centras kartu su kitomis žmogaus teisių nevyriausybinėmis organizacijomis kreipėsi į Sveikatos apsaugos ministeriją, ragindamos užtikrinti galimybę saugiai nutraukti nėštumą karantino metu bei paskelbė peticiją „#NeMinistroReikalas“.

Peticija vos per kelias dienas surinko daugiau nei 10 000 palaikančiųjų,apie ją pranešė ir įvairios žiniasklaidos priemonės. Po kilusio visuomenės pasipiktinimo ministerija patikino, kad bus laikomasi Lietuvoje galiojančių teisės aktų ir bus užtikrinamas nėštumo nutraukimo prieinamumas visoms moterims, kurioms jis reikalingas.

LIETUVOS ŽMOGAUS TEISIŲ CENTRO PROJEKTAI 2020

„BRIDGE: vietos bendruomenių stiprinimas efektyviai kovai su smurtu lyties pagrindu artimoje aplinkoje“

2020 metais LŽTC tęsė 2019 m. rugsėjį pradėtą įgyvendinti projektą „BRIDGE: vietos bendruomenių stiprinimas efektyviai kovai su smurtu lyties pagrindu artimoje aplinkoje“, kurio tikslas – sukurti reagavimo į smurtą artimoje aplinkoje algoritmą, stiprinti mokyklų bendruomenių gebėjimus užkirsti kelią lyčių stereotipams bei didinti visuomenės sąmoningumą apie smurtą lyties pagrindu ir stiprinti jo prevenciją. Projektas vykdomas trijose pilotinėse savivaldybėse: Alytaus miesto, Jonavos ir Ukmergės rajonų.

Per 2020 m. trijose projekte dalyvaujančiose mokyklose buvo surengti 9 „Lygybės laboratorijos“ susitikimai su mokyklų bendruomenėmis (mokytojais, mokyklos administracijos darbuotojais, mokiniais ir mokinių savivaldos atstovais), kurių metu buvo analizuojami smurto dėl lyties prevencijos mechanizmai mokyklose, jų tobulinimo galimybės, stiprinami gebėjimai atpažinti ir tinkamai reaguoti į patyčias ir smurtą dėl lyties. Susitikimų metu daug dėmesio skiriama saugios erdvės, kurioje mokytojai ir mokyklų darbuotojai galėtų atvirai ir laisvai reflektuoti apie lyčių klausimus bei smurto dėl lyties situaciją jų bendruomenėje, kūrimui.

Užsiėmimai buvo tematiškai pritaikomi kiekvienos mokyklos bendruomenės poreikiams, jų turinys buvo skirtas aktualioms, su lytimi susijusioms temoms nagrinėti - lyčių stereotipams ir jų kilmei, lytinės ir seksualinės tapatybės raiškai, homofobinių ir transfobinių patyčių specifikai, toksinių santykių atpažinimui ir emocinio intelekto ugdymo metodams. Projekte dalyvaujančių mokyklų bendruomenėms taip pat buvo organizuoti tęstiniai, dviejų dalių, 16 ak. val. trukmės mokymai „Smurto

lyties pagrindu prevencija mokykloje“. Mokymuose iš viso dalyvavo daugiau nei 500 dalyviai. Mokymų ir susitikimų metu kiekvienos mokyklos bendruomenė rengė smurto dėl lyties prevencijos veiksmų planus, kuriuose numatė konkrečius žingsnius, kaip mokykloje bus kuriama ir užtikrinama saugi aplinka visiems mokyklos bendruomenėms nariams.

Nepatogaus kino klasės platforma buvo papildyta dviem naujais filmais su metodologijomis, skirtomis kalbėti apie patyčias dėl lyties ir lyčių stereotipus kilmę - „Mini Miss“ (https://nepatogauskinoklase.lt/filmas/mazoji-mis/) ir „#bullyingstory“ (https://nepatogauskinoklase.lt/filmas/patyciuistorija/). Naudojantis šiomis metodologijomis, Alytuje, Ukmergėje ir Jonavoje buvo surengti 7 interaktyvūs, edukaciniai užsiėmimai, kuriuose dalyvavo daugiau nei šimtas 9-10 kl. mokinių. „Nepatogaus kino“ festivalio metu buvo surengtos 16 šių filmų peržiūros ir edukaciniai užsiėmimai.

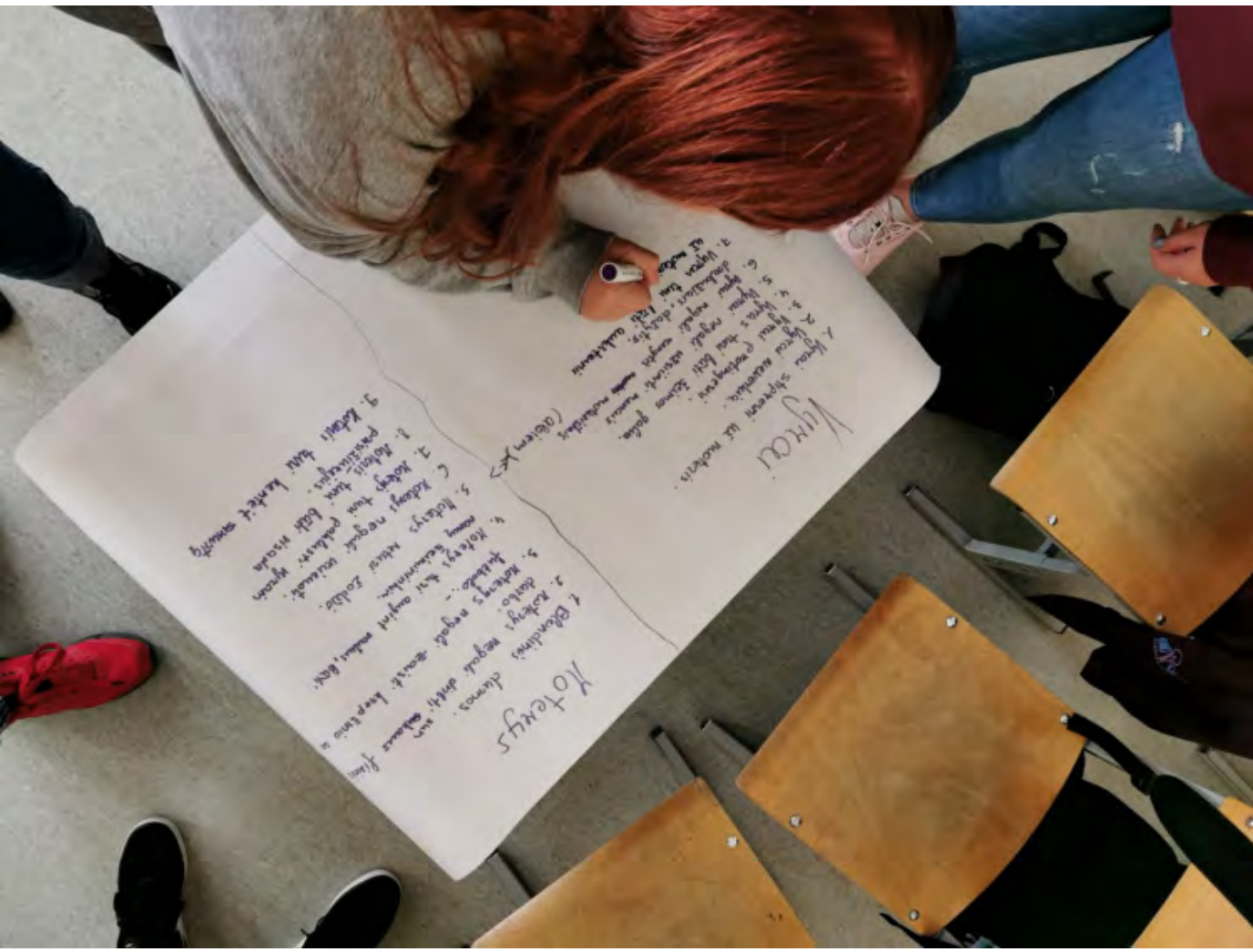

Užsiėmimas su 10 kl. moksleiviais Ukmergės A. Smetonos gimnazijoje.

Siekiant aktualizuoti smurto dėl lyties tematiką, „Nepatogaus kino“ festivalio metu buvo suorganizuotos 5 nuotolinės diskusijos apie smurtą prieš moteris, lyčių lygybę, lytiškumo ugdymą, feminizmą ir vyriškumą: „Kada pažabosime smurto prieš moteris pandemiją?“, „Feminizmas nepriklausomoje Lietuvoje“, „Kokybiškas sex ed: daugiau nei seksas?“, „Kodėl smurtas prieš moteris yra lyčių lygybės klausimas?“, „Ar vyrai sugebės?“. Diskusijos buvo transliuojamos Lietuvos žmogaus teisių centro ir „Nepatogaus kino“ paskyrose „Facebook“, iš viso diskusijos surinko daugiau 14 000 peržiūrų. Projekto lėšomis festivalio metu taip pat buvo rodomas filmas „Gyvenimas pavojuje“ (ang. „The Art of Living in Danger“).

Diskusijos „Feminizmas nepriklausomoje Lietuvoje“ akimirka. Diskusijos dalyvės - prof. Marija Aušrinė Pavilionienė, Eliza Lozovska, dr. Rasa Navickaitė. Moderatorė Agnė Pakšytė.

Projektą vykdome kartu su Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba, Lygių galimybių plėtros centru bei socialinės reklamos agentūra „Nomoshiti“. Projektas iš dalies finansuojamas Europos Sąjungos Teisių, lygybės ir pilietiškumo programos lėšomis (sutarties su Europos Komisija Nr. 856741 – LGKT_GBV – REC-AG-2018/REC-RDAP-GBV-AG-2018).

#MesVisi

2019 m. liepą Lietuvos žmogaus teisių centras kartu su partneriais – Lietuvos policijos mokykla, Žmogaus teisių stebėjimo institutu ir Europos žmogaus teisių fondu – pradėjo projektą „#PolicijosMokykla_LT: efektyvaus atsako į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą skatinimas Lietuvoje“. Projekto trumpinys komunikacijos priemonėse – #MesVisi.

Projektas siekia stiprinti teisėsaugos pajėgumą efektyviai reaguoti į neapykantos nusikaltimus ir kalbą, mažinti neapykantos nusikaltimų latentiškumą, didinti pasitikėjimą tarp pareigūnų ir nukentėjusiųjų/pažeidžiamų bendruomenių, skatinti visuomenę atpažinti ir reaguoti į neapykantos nusikaltimus.

Lietuvos žmogaus teisių centras yra šį projektą koordinuojanti organizacija, atsakinga už sklandų partnerių bendradarbiavimą ir atskaitingumą Europos Komisijai. Centras taip pat vykdo su projektu susijusias advokacines bei komunikacines veiklas.

Projekto logotipas, autorė – Anaida Simonian.

2020 m. projekto metu:

- Sukurta alternatyvi pranešimų apie neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą platforma: https://manoteises.lt/pranesk/. Platformoje apie galimą neapykantos nusikaltimą pranešimą užpildę asmenys, turi galimybę pasirinkti gauti pagalbą iš nevyriausybinių organizacijų ir/arba perduoti pranešimą policijai.

- Per 2019-uosius metus buvo atkurta darbo grupė Veiksmingam atsakui į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą Lietuvoje skatinti prie Vidaus reikalų ministerijos, toliau tęsė darbus 2020-ais metais.

- Sukurti video-liudijimai asmenų, kurie nukentėjo nuo neapykantos nusikaltimų: https://www.youtube.com/watch?v=3ZaPAhh_Q7o&list=PLLdqx3FF1ssaedpVSt_GCWBJBn6yfRISr

Video liudijimo akimirka.

- 2020 m. Lietuvos policijos mokykla, bendradarbiaudama su Lietuvos žmogaus teisių centru, Žmogaus teisių stebėjimo institutu ir Europos žmogaus teisių fondu projekto rėmuose parengė mokymų metodologiją policijos pareigūnams „PAREIGŪNŲ VEIKSMAI NEAPYKANTOS NUSIKALTIMŲ ATVEJAIS IR PREVENCINĖ VEIKLA UŽKARDANT NEAPYKANTOS NUSIKALTIMUS“. Pagal šią programą apmokyti daugiau nei 200 pareigūnų ir Lietuvos policijos mokyklos kursantų, taip pat įvyko mokymai Lietuvos policijos atstovams, vėliau galėsiantiems panašius mokymus rengti atskiruose regionuose.

Mokymų dalyviai vienų iš mokymų apie neapykantos nusikaltimus metu, 2020 m.

- Europos žmogaus teisių fondas bendradarbiaudamas su Lietuvos žmogaus tesių centru, Žmogaus teisių stebėjimo institutu ir Lietuvos policijos mokykla atliko tyrimą „Neapykantos nusikaltimai ir neapykantos kalba: situacijos Lietuvoje apžvalga“, kurio metu buvo rengiamos ir fokus grupės su neapykantos nusikaltimų pažeidžiamomis bendruomenėmis, policijos pareigūnais ir prokurorais. Tyrimo ataskaitą galima rasti čia: https://lt.efhr.eu/2020/12/10/neapykantos-nusikaltimai-ir-neapykantos-kalba-situacijos-lietuvoje-apzvalga/

- Žmogaus teisių stebėjimo institutas projekte parengė e-mokymus policijos pareigūnams - tiriantiems ir reaguojantiems. Visi mokymai nėra viešai prieinami. Tačiau pagal juos bus mokomi Lietuvos policijos pareigūnai ir vėlesniais metais. Visi e-mokymai su užduotimis yra prieinami Lietuvos policijos mokyklos elektroninėje mokymo sistemoje. Dalis jų bus prieinami sistemoje www.be-ribu.lt nuo 2021 m. vidurio.

- Surengtos 5 diskusijos apie neapykantos nusikaltimus ir jų įtaką bendruomenėms bei surengtos filmo „Sveiki atvykę į Čečėniją“ peržiūros. Diskusijos buvo festivalio „Nepatogus kinas“ bei Nacionalinio žmogaus teisių forumo metu. Visų diskusijų įrašus galima rasti LŽTC „Facebook“ puslapyje.

Diskusijos „Žodžio laisvė ir neapykantos ribojimas - mirtini priešai?“ akimirka

Projektas iš dalies finansuojamas Europos Sąjungos Teisių, lygybės ir pilietiškumo programos (sutarties su Europos Komisija Nr. 848353 – PoliceAcademy – (REC) REC-AG-2018/REC-RRAC-RACI-AG-2018), Geros valios fondo, Švedijos instituto, Aktyvių piliečių ir EVZ fondo lėšomis.

Projektas „Skurdas nėra pasirinkimas“

Nuo 2019 m. Lietuvos žmogaus teisių centras kartu su partneriais vykdo projektą „Skurdas nėra pasirinkimas“, skirtą didinti nevyriausybinių organizacijų įsitraukimą į viešojo valdymo sprendimų, susijusių su skurdu ir socialine atskirtimi, priėmimą.

Projekto metu teikiami teisės aktų pakeitimų siūlymai, rengiamos viešosios nuomonės ir pozicijos, skirtos mažinti šalyje egzistuojantį skurdą ir socialinę atskirtį.

Projekte „Skurdas nėra pasirinkimas“ Lietuvos žmogaus teisių centras organizuoja ir koordinuoja komunikacijos veiklas.

2020 m. buvo parengti ir išplatinti 4 pranešimai spaudai, kuriais kviesta diskutuoti apie COVID 19 pandemijos sukeltas pasekmes skurdžiausiai gyvenantiems šalies gyventojams, atkreiptas dėmesys į skurdo mažinimo darbotvarkės trūkumą politinėse diskusijose ir partijų, kandidatuojančių į Seimą, darbotvarkėse ir kt.

Projektą finansuoja Europos socialinio fondo agentūra (ESFA).

Projektas „Atsakas COVID-19 pandemijai – solidarumo pandemija“

Reaguodamas į COVID-19 pandemiją ir galimas pasekmes pažeidžiamiausioms grupėms, Lietuvos žmogaus teisių centras kartu su Nacionaliniu skurdo mažinimo organizacijų tinklu įgyvendino projektą „Atsakas COVID-19 pandemijai – solidarumo pandemija“.

Projekto metu parengtos ir Vyriausybei teiktos nevyriausybinių organizacijų pozicijos, skirtos paraginti valstybės institucijas atsižvelgti į žmogaus teisių principus (ekonomines ir socialines žmogaus teises), kovojant su COVID-19 pandemijos padariniais Lietuvoje.

Projekto metu publikuota serija pranešimų spaudai ir komentarų, kuriais formuluoti pasiūlymai Vyriausybei ir kitoms valdžios institucijoms, siekiant užtikrinti, kad valstybė apsaugos pažeidžiamiausias visuomenės grupes.

Projektą finansavo Aktyvių piliečių fondo Ad Hoc projektų programa.

Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo vadovės Aistės Adomavičienės komentaras, publikuotas manoteises.lt

Projektas „Žmogaus teisių koalicijos stiprinimas Lietuvoje 2020“

2019 m. gruodį Lietuvos žmogaus teisių centras kartu su Lietuvos žydų bendruomene ir Romų visuomenės centru pradėjo projektą „Žmogaus teisių koalicijos stiprinimas Lietuvoje 2020“. Projekto tikslas – kovoti prieš antisemitizmą, romafobiją, ksenofobiją bei neapykantos kalbą Lietuvoje išvien su kitomis žmogaus teisių organizacijomis, stiprinant bendradarbiavimą koalicijos formatu.

2020 m. šio projekto rėmuose, Lietuvos žmogaus teisių centras surengė 5 advokacinius susitikimus, kuriuose dalyvavo įvairių bendruomenių (žydų, romų, LGBT+, negalią turinčių asmenų) ir žmogaus teisių nevyriausybinių organizacijų atstovai. Susitikimų metu buvo analizuojamas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtas Nacionalinio nediskriminavimo plano projektas bei nediskriminavimo priemonės numatytos Socialinės sutelkties plėtros programos projekte, diskutuojama apie efektyviausias ir Lietuvos kontekste reikalingiausias priemones kovai su diskriminacija. 2020 m. rugsėjo mėnesį, remiantis susitikimų išvadomis, Lietuvos žmogaus teisių centras kartu su 13 bendruomenės atstovaujančių ir žmogaus teisių srityje dirbančių organizacijų bei Žmogaus teisių organizacijų koalicija parengė kreipimąsi dėl Nediskriminavimo skatinimo 2021-2023 m. veiksmų plano projekto derinimo ir pateikė strategines pastabas šio plano turiniui. 2020 m. lapkritį tų pačių organizacijų grupė pateikė kreipimasi, kuriame įvardino konkrečius pasiūlymus Nediskriminavimo plano projekto priemonėms bei strateginiam planavimui, susijusiam su lygių galimybių ir nediskriminavimo veikla.

Projekto rėmuose, portale manoteises.lt buvo publikuota dešimties straipsnių ir penkių tinklalaidžių serija, kurioje tyrinėjamos dabartinės antisemitizmo ir romafobijos apraiškos, neapykantos kaip socialinio reiškinio šaknys ir skirtingų bendruomenių diskriminacijos patirtys Lietuvoje.

Projektą iš dalies finansavo EVZ fondas.

Projektas „Kalbanti demokratija: erdvių demokratijai ir žmogaus teisių puoselėjimui kūrimas Lietuvoje“

Siekiamas didinti Lietuvos gyventojų susidomėjimą demokratija Lietuvoje ir mažumų bei ypač moterų teisėmis, Lietuvos žmogaus teisių centras įgyvendina projektą „Kalbanti demokratija: erdvių demokratijai ir žmogaus teisių puoselėjimui kūrimas Lietuvoje“.

Kofinansavo kituose projektuose (#MesVisi ir Bridge) numatytas diskusijas bei tekstus, projekto metu taip pat atnaujinta dalis manoteises.lt skilties „Reikia pagalbos“ skaitomiausių tekstų, kuriuose pateikiama naudinga informacija apie asmens teisių gynimo būdus ir egzistuojančius teisinius mechanizmus. Projektas taip pat leido iš dalies finansuoti su portalo manoteises.lt susijusius programavimo darbus.

Projektas finansavo Švedijos institutas ir Švedijos karalystės ambasada Vilniuje.

Žmogus žmogui žmogus: didesnė parama žmogaus teisėms ir vienas kitam kovoje už lygybę

2020 metų spalio mėnesį pradėtas vykdyti projektas „Žmogus žmogui žmogus: didesnė parama žmogaus teisėms ir vienas kitam kovoje už lygybę“, kuris yra Aktyvių piliečių fondo, finansuojamo EEE finansinio mechanizmo lėšomis, dalis. Projektas įgyvendinamas kartu su VšĮ Klaipėdos socialinės ir psichologinės pagalbos centru ir Lietuvos socialinių tyrimų centru.

Projektu siekiama supažindinti visuomenę su Stambulo konvencijos nuostatomis bei advokautauti jos ratifikavimą; didinti visuomenės informuotumą apie LGBT asmenų teisių apsaugą, parengti tyrimą apie tos pačios lyties partnerystėje gyvenančių asmenų patirtis, teikti pasiūlymus teisiniam reguliavimui; didinti visuomenės informuotumą apie neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbos daromą žalą ne tik toms grupėms, prieš kurias ji yra nukreipta, bet ir visai visuomenei.

2020 metais pradėta vykdyti advokacija apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje

reglamentavimui - LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai išsiųstas raštas su pastabomis ir pasiūlymais apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo projektui. Kartu su Lietuvos socialinių tyrimų centru pradėta ruoštis kokybinio tyrimo apie LGBT+ porų patirtį Lietuvoje įgyvendinimui.

Projektas yra Aktyvių piliečių fondo, finansuojamo EEE finansinio mechanizmo lėšomis, dalis.

Lytiškumo akademija

2020 m. spalį Lietuvos žmogaus teisių centras kartu su „Įvairovės ir edukacijos namais pradėjo projektą „Lytiškumo akademija". Projekto metu bus siekiama užtikrinti mokslu grįsto lytiškumo ugdymo prieinamumą Lietuvos mokyklose, kurti ir taikyti mokslu grįstą informaciją ir metodikas, įgalinti tėvus ir ugdymo profesionalus puoselėti sąmoningumą, kritinį mąstymą ir atsakingą elgesį, užtikrinti teisę į reprodukcinę ir lytinę sveikatą bei auginti įvairovės kompetenciją.

Projekto rėmuose Lietuvos žmogaus teisių centras rengs advokacinius susitikimus, apskritojo stalo diskusijas ir straipsnius, siekiant kokybiškesnio ir įtraukesnio lytiškumo ugdymo Vilniaus savivaldybėje ir kituose Lietuvos regionuose. Žinutėmis socialiniuose tinkluose ir viešomis diskusijomis bus siekiama palaikyti dialogą apie kokybišką lytiškumo ugdymą, didinti visuomenės sąmoningumą mokslu ir tarptautinėmis rekomendacijomis grįsto lytiškumo ugdymo naudą.

Projektas yra Aktyvių piliečių fondo, finansuojamo EEE finansinio mechanizmo lėšomis, dalis.

SVARBIAUSIA NEPROJEKTINĖ VEIKLA

Bendradarbiavimas su viešųjų ryšių agentūra

2020 m. pradžioje komunikacijos agentūra „Berta&“ ir Lietuvos žmogaus teisių centras (LŽTC) pasirašė susitarimą, kuriuo agentūra savo iniciatyva įsipareigojo neatlygintinai teikti komunikacijos paslaugas. Per šiuos metus agentūra atnaujino Lietuvos žmogaus teisių centro ir portalo manoteises.lt vizualinį identitetą, rengė pranešimus spaudai, talpino tiek Centro, tiek agentūros parengtus pranešimus spaudai į spaudos centrus BNS ir ELTA, konsultavo rengiant neapykantos kurstymo prevencijai skirtą kampaniją „Daugiau meilės“, kuri startavo 2021 m. pradžioje.

Dėkojame „Berta&“ už nuoširdų bendradarbiavimą!

Žmogaus teisių organizacijų koalicija

Žmogaus teisių organizacijų koalicija (ŽTOK) – progresyvių, konstitucinius žmogaus teisių apsaugos standartus taikančių organizacijų koalicija, veikianti nuo 2011 m. Koalicijai priklauso Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenė, Lietuvos žmogaus teisių centras, Lygių galimybių plėtros centras, Nacionalinė LGBT* teisių asociacija LGL, Psichikos sveikatos perspektyvos, Romų visuomenės centras, Tolerantiško Jaunimo Asociacija, Žmogaus teisių stebėjimo institutas.

Nuo 2018 m. ŽTOK kartu su partneriais, organizuoja **Nacionalinį žmogaus teisių forumą.**

2020 m. Forumo metu vyko nuotolinė konferencija „Siekiant efektyvaus atsako į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą“, kurią organizavo Europos žmogaus teisių fondas, Lietuvos žmogaus teisių centras, Žmogaus teisių stebėjimo institutas ir Lietuvos policijos mokykla.

Konferencija siekėme atkreipti politikos formuotojų bei sprendimus įgyvendinančių institucijų dėmesį į būtinybę veiksmingai reaguoti į neapykantos nusikaltimus bei neapykantos kalbą Lietuvoje.

Konferencijos metu:

- Pristatėme nacionalinės apžvalgos rezultatus;
- Diskutavome apie tikrąją neapykantos nusikaltimų padėtį Lietuvoje, ieškojome galimų sprendimų;
- Suteikėme balsą asmenims, nukentėjusiems nuo neapykantos nusikaltimų;
- Keitėmės idėjomis bei praktika, kaip kovoti su neapykantos nusikaltimais vietos bendruomenės bei instituciniu lygmeniu;

Konferencijos įraše lietuvių kalba rasite visus pranešimus bei diskusijas:

https://www.youtube.com/watch?v=_TEYIHsDipM

Forumo metu iš viso suorganizuota 19 diskusijų ir filmo peržiūra, renginiuose dalyvavo 100 pranešėjų ir per 1000 lankytojų.

Tęsėsi „Gintarinės širdies“ istorija

Praėjusiais metais Lietuvos žmogaus teisių centras kartu su partneriais ir toliau aktyviai siekė panaikinti šalyje egzistuojančią LGBT turinio cenzūrą.

2020 m. mirė savo teises gynusi šviesaus atminimo Neringa Dangvydė Macatė, tačiau jos bylą perėmus jos artimiesiems, byla Europos Žmogaus Teisių Teisme turėtų būti nagrinėjama toliau. 2020 m. Europos Žmogaus Teisių Teismas komunikavo apie „Gintarinės širdies“ bylą Lietuvos Respublikos Vyriausybei. Tikimasi, kad sprendimas byloje bus priimtas 2021-2022 metais.

Kontekstas: 2013 metais Lietuvos edukologijos universitetas išleido, o 2014 m. balandį iš prekybos išėmė pasakų rinkinį „Gintarinė širdis“, viešai knygą įvardijęs „angažuota homoseksualizmo propaganda“ (dviejose šio pasakų rinkinio pasakose pavaizduoti homoseksualūs veikėjai). Savo sprendimą Universitetas motyvavo Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos raštu, kuriame knyga įvertinta kaip žalinga nepilnamečiams iki 14 metų. Tarnyba argumentavo besirėmusi Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo

viešosios informacijos poveikio įstatymu, numatančiu, kad draudžiama platinti informaciją nepilnamečiams, „kuria niekinamos šeimos vertybės, skatinama kitokia, negu Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse įtvirtinta, santuokos sudarymo ir šeimos kūrimo samprata“ (4 str. 16 d.).

Siekdama įrodyti, kad knyga iš prekybos pašalinta dėl diskriminacijos seksualinės orientacijos pagrindu, knygos autorė Neringa Dangvydė Macatė, padedama žmogaus teisių aktyvistų ir teisininkų, kreipėsi į teismą. Byla nukeliavo į Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą, buvo grąžinta žemesnės instancijos teismams, vėliau, sulaukus neigiamų teismo sprendimų, sprendimai skųsti, kol 2019 m. gegužę Lietuvos Aukščiausiasis Teismas atsisakė priimti nagrinėti bylą iš naujo.

Išnaudojus visas teisines galimybes Lietuvoje, 2019 m. rudenį pateiktas skundas Europos Žmogaus Teisių Teismui. Skundą rengė Vilniaus universiteto Teisės fakulteto profesorius Vytautas Mizaras, LGBT teisių aktyvistas Tomas Vytautas Raskevičus ir Lietuvos žmogaus teisių centro direktorė Birutė Sabatauskaitė.

Centras dėkoja teisininkų komandai, kuri per penkerių metų laikotarpį vedė bylą / prisidėjo prie procesinių dokumentų rengimo: advokatei Akvilei Bužinskaitei, advokato padėjėjui Aivarui Žilvinskui, teisininkėms Mėtai Adutavičiūtei, Laimai Vaigei, Centro praktikatei Emilijai Valentaitei.

Diskusijos apie neapykantos nusikaltimus su teisėsaugos pareigūnais ir nuo neapykantos nusikaltimų nukentėjusiomis bendruomenėmis

Lietuvos žmogaus teisių centras kartu su Žmogaus teisių stebėjimo institutu prisidėjo prie LR Vidaus reikalų ministerijos įgyvendinto projekto „Atsako į neapykantos nusikaltimus ir neapykantą kurstančias kalbas Lietuvoje stiprinimas“, iš dalies finansuoto pagal Europos Sąjungos Teisių, lygybės ir pilietybės programą (2014–2020).

2020 m. sausio – vasario mėn. surengti penki (Šiauliuose, Panevėžyje, Klaipėdoje, Kaune ir Vilniuje) apskritojo stalo susitikimai-diskusijos, kuriose vietos teisėsaugos pareigūnai ir bendruomenių atstovai kalbėjosi apie pažeidžiamų bendruomenių ir nuo neapykantos nusikaltimų nukentėjusiųjų poreikius, lūkesčius dėl teisėsaugos darbo, taip pat bendradarbiavimo galimybes. Diskusijų dalyvių nuomone susitikimai prisidėjo prie didesnio teisėsaugos ir pažeidžiamų bendruomenių tarpusavio pasitikėjimo kūrimo, aiškesnio neapykantos nusikaltimų ir kalbos masto bei poveikio bendruomenėms suvokimo.

Apskritojo stalo susitikimas Vilniuje, 2020 vasario 11 d.

Remiantis apskritųjų stalų patirtimi ir diskusijomis su bendruomenių atstovais, parengtas praktinis vadovas teisėsaugos pareigūnams – „Bendradarbiavimas su neapykantos nusikaltimų pažeidžiamomis bendruomenėmis“ (https://vrm.lrv.lt/uploads/vrm/documents/files/LT_versija/Viesasis_saugumas/Praktinis%20vadovas_LT.pdf), kuriame pateikiama informacija apie dažnai neapykantos nusikaltimų pažeidžiamas bendruomenes Lietuvoje – romus, žydus, musulmonus, užsieniečius, LGBTI bendruomenę ir žmones, turinčius negalią. Ši informacija turėtų padėti teisėsaugos pareigūnams geriau pažinti ir suprasti bendruomenių poreikius, atpažinti neapykantos nusikaltimus.

ADVOKACIJA

Lietuvos žmogaus teisių centras kasmet stebi skirtingų teisės aktų rengimą ir priėmimą.

Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje tobulinimas

- Lietuvos žmogaus teisių centro darbuotojai toliau aktyviai dalyvavo Darbo grupės prevencijos ir apsaugos nuo smurto prieš moteris bei smurto artimoje aplinkoje klausimams koordinuoti ir spręsti veikloje bei Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje ir smurto dėl lyties įstatymo projekto rengimo procese. Teikdamos pastabas įstatymo projektui, Centro atstovės siekė, kad įstatyme būtų įtvirtinta smurto dėl lyties sąvoka, sustiprinta smurto artimoje aplinkoje ar smurto dėl lyties aukų apsauga ir jo prevencija, taip siekiant harmonizuoti Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencijos) nuostatas ir Lietuvos nacionalinę teisinę bazę. Darbo grupės pogrupio Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymui tobulinti posėdžių metu Centras pasisakė už apsaugos nuo smurto orderio kaip naujo teisinio instituto, įtvirtinimą, kas leistų geriau apsaugoti smurto aukas. 2020 metais, Centro atstovai aktyviai teikė pastabas Socialinės apsaugos ir ministerijos parengtam Įstatymo projektui.

- 2020 metais taip pat teiktos pastabos dėl persekiojimo įtvirtintimo Baudžiamajame kodekse, raginant Teisės ir teisėtvarkos komitetą, kuo greičiau apsvarstyti įstatymo projektą.

- 2020 m. teiktos pastabos Lygių galimybių įstatymo naujajai redakcijai bei dalyvaujama buvo teikiant pastabas Žmogaus teisių komiteto susitikimuose.

- Lietuvos žmogaus teisių centro atstovai aktyviai dalyvauja šių darbo grupių veikloje: Vilniaus romų integracijos į visuomenę darbo grupėje, Romų integracijos į Lietuvos visuomenę 2015-2020 m. veiksmų plano įgyvendinimo stebėsenos darbo grupėje, Darbo grupės veiksmingam atsakui į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą Lietuvoje skatinti prie VRM veikloje.

Lietuvos žmogaus teisių centras viešojoje erdvėje

2020 m. Lietuvos žmogaus teisių centras aktyviai komunikavo viešojoje erdvėje ir skleidė žmogaus teisių idėjas ir principus. Per 2020 m. Centro paskyroje „Facebook“ paskelbta per 300 žinučių.

Centro projektų koordinatorė A. Pakšytė dalyvauja laidoje „Idomiosios atostogos“.

Per 2020 m. Centro atstovai paminėti daugiau nei 130 kartų žiniasklaidoje: Centro buvo prašoma pateikti komentarus ir vertinimus, pasisakyti žmogaus teisių aktualijomis. Pagrindinės temos – neapykantos nusikaltimai ir ir neapykantos kurstymas, rasizmas, lyčių lygybė ir smurtas lyties pagrindu, LGBT asmenų lygiateisiškumas.

Centro direktorė Birutė Sabatauskaitė dalyvauja laidoje „Labas rytas, Lietuva“.

Lietuvos žmogaus teisių centro finansai

Lietuvos žmogaus teisių centro veikla finansuojama aukojant privatiems (fiziniams ir juridiniams) asmenims, fiziniams asmenims skiriant 1,2% savo GPM lėšų. Didžioji dalis Lietuvos žmogaus teisių centro veiklų rengiant paraiškas projektiniam finansavimui gauti ir įgyvendinant įvairius tarptautinius ir nacionalinius projektus.

Detali finansinė ataskaita pateikiama finansinių ataskaitų rinkinyje.

Esame be galo dėkingi savo veiklos partneriams bei rėmėjams.